



HOLLANDA

YURT DIŐI YATIRIM ÜLKE PROFİLİ 2025

Raporu Hazırlayan: Lahey Ticaret Müşavirliğı

YURT DIŐI YATIRIM ÜLKE PROFİLİ

HOLLANDA

A. HOLLANDA'DA İŞ ORTAMI

1. İş Ortamı

a. İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler

Stratejik coğrafi konum, gelişmiş altyapı ve üst yapı, eğitimli ve çok dilli insan kaynağı, yerleşik uluslararası iş iklimi ile genel siyasi ve ekonomik istikrar unsurlarını haiz Hollanda Krallığı, uluslararası mal ve hizmet hareketliliğinde önemli ülkelerden biridir. Açık bir ekonomi olan Hollanda uluslararası ticaretten faydalanmaktadır. İhracatında re-eksport oranı yüksektir. Doğrudan yabancı yatırım hareketliliği bakımından en büyük alıcı ve kaynak ülkeler arasındadır.

Hollanda'nın Amsterdam ve Rotterdam limanlarından Avrupa'nın %95'ine 24 saat içerisinde ulaşım mümkündür. Hollanda üzerinden 500 kilometrelik bir çevrede 170 milyon, 1.000 kilometrelik bir çevrede ise 244 milyon tüketiciye ulaşılabilir. Coğrafi bakımdan küçük sayılabilecek Hollanda'da Amsterdam Schiphol ve 4 diğer yerel havalimanı ve Rotterdam, Amsterdam ve Kuzey denizi olmak üzere 3 adet derin su limanı bulunmaktadır. Ülke geneli yüksek kalitede kara ve demir yolları ile örülüdür. Taşımacılık yapılabilen iç sular yaygındır. Gelişmiş bir lojistik sektörünü haiz Hollanda, mevcut altyapısı ile Avrupa'ya giriş kapısı niteliğindedir.

Yaklaşık 18 milyonluk nüfus (10,1 milyon işgücü) ve 34 bin kilometre karelik kara alanı bulunan ülkede 2023 yılında ilk kez 1 trilyon Avro seviyesinin üzerinde GSYİH kaydedilmiş olup, 2024 yılında bu değer 1.13 trilyon Avro seviyesine ulaşmıştır. Uluslararası Para Fonu'nun rakamlarına göre hazırlanan 2024 yılı dünyanın en büyük ekonomileri sıralamasında Hollanda 18. sırada yer almıştır.

Hollanda'da 2024 yılında işsizlik rakamı ortalama 372 bin olarak ölçülmüştür. Çok dilli ve iyi eğitimli işgücüne sahiptir. İşsizlik oranı %2,7 civarındadır. Enflasyon ise 2024 yılında ortalama %3,3 olarak kaydedilmiştir.

Hollanda rekabetçiliği ve sanayileşme oranı yüksek ekonomiler arasında yer almaktadır. Hollanda'da çalışabilir nüfus %90 oranında İngilizce bilmektedir. Fransızca ve Almanca yaygın bilinen diğer dillerdir. Ülkede üniversite kalitesi yüksektir. Araştırma ve geliştirme faaliyetleri yoğun olarak yürütülmektedir. Bu bakımından iş dünyasını ve sanayiye besleyen bir ortam mevcuttur.

Bu özellikleri ile 2024 yılında Dünya Rekabetçilik Merkezi (World Competitiveness Center) (IMD)'nin genel sıralamasında 9. sırada yer almıştır. İş verimliliğinde ise 8. sırada gelmektedir. Altyapı başlığında da 8. Sırada yer alan Hollanda, ekonomik performans olarak 9. sırayı almaktadır.

Ayrıca, Hollanda'nın dijitalleşme ve inovasyon alanında parlak bir ekosistemi ve işgücü mevcuttur. IMD Dijital Rekabetçilik Endeksi'nde 8. sıradadır. Yetenek endeksinde ise 9. sıradadır. Hollanda, uluslararası ticaret, finansal piyasaları ve teknolojik altyapısı nedeniyle IMD toplam puanında yüksek puan almaktadır. Hollanda'nın IMD sıralamasında hâlâ gelişebileceği alanlar fiyatlar (54. sıra) ve vergi politikası (63. sıra) olarak belirtilmektedir.

b. Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat

Şirket Kurmak: Hollanda’da ticari faaliyetlerde bulunmak amacıyla çeşitli organizasyonlar kurmak mümkün olup, kimi iş yapılarının tüzel kişiliği mevcut iken kimisi tüzel kişiliği haiz değildir. Tüzel kişiliği olmayan iş yapıları: şahıs ortaklığı (*eenmanszaak*), genel ortaklık (*vof* veya *vennootschap onder firma*), profesyonel ortaklık (*maatschap*), s (*cv* veya *commanditaire vennootschap*), taşıma şirketi (*rederij*)’dir.

Buna karşılık, tüzel kişiliği haiz yapılar ise; özel limited şirket (*bv* veya *besloten vennootschap*); halka açık limited şirket (*nv* veya *naamloze vennootschap*); kooperatif (*coöperatie*)’tir. Bir tüzel kişiliği haiz olması, yürütülecek çeşitli ticari faaliyetlere büyük oranda elverişli olması hasebiyle Özel Limited Şirketin (BV) kuruluş aşamaları 4 temel aşamaya bölünebilir. Bunlar:

1. Şirket ana sözleşmesinin Hollanda Noteri tarafından onaylanması

Hollanda’da şirket kurulumu için ilk resmi adım, şirket ana sözleşmesinin Hollanda Noteri tarafından onaylanmasıdır. Öncelikle, şirket isminin seçilmesi gerekmektedir. Seçilen ismin uygunluğu ve geçerliliğinin Hollanda Ticaret Odası vasıtası ile kontrol edilmesi gerekmektedir. Bu işlem ücretsiz ve online olarak gerçekleştirilebilmektedir. (Hollanda Ticaret Odası internet sitesi: www.kvk.nl)

2. Bir Hollanda bankasında şirket adına hesap açılması

Her Hollanda bankası, kendi müşterisini seçmek hususunda takdir hakkına sahip olduğu gibi, sözleşme serbestisi prensibi çerçevesinde kural olarak müşterileriyle yapacağı sözleşme kurallarını belirleme, ek yükümlülükler koyma gibi haklara sahiptir. Hollanda bankalarının katı bir şekilde uyguladığı Know Your Customer (KYC) politikası çoğu zaman banka süreçlerinin uzamasına ve potansiyel banka müşterilerinin uzayan bu süreçten olumsuz etkilenmelerine sebep olmaktadır. Bu nedenle banka hesabının açılmasından önce, kurulacak şirkete dair bir “Business Plan” ın oluşturulması gerekmektedir.

3. Şirketin Hollanda Ticaret Odası (KVK) ’na kaydedilmesi

Banka hesabının açılmasını takiben firmanın Hollanda Ticaret Odası’na kaydı gerekmektedir. Başvuru önceden randevu ile şahsen veya posta yoluyla yapılabilir. Başvuru yapanın yetkili olduğuna dair Hollandaca noter onayı olması gerekmektedir. Firma türüne göre kayıt formları ve firma adına istihdam edilecek personele ilişkin kayıt formları Hollanda Ticaret Odası’nın web adresinden ulaşılabilir.

4. Hollanda vergi dairesinden vergi numarası alınması

Şirketin kuruluşu ile ilgili anılan işlemlerin tamamlanmasından sonra, vergi ve sosyal güvenlik kayıtlarının yapılabilmesi için, şirket merkezinin bulunduğu bölgedeki vergi dairesine ve sosyal güvenlik idaresine müracaat edilmesi gerekmektedir. Vergi Dairesi’ne kayıt yaptırmak için kayıt formunun doldurulması gerekmektedir.

Tüm bu işlemlerinin yapılmasının ardından şirket hukuki olarak bütün gerekli işlemleri tamamlamış olacak olup faaliyetleri hukuki esasa tabi olacaktır.

Şube Açmak: Yabancı bir işletmenin Hollanda’daki ticari faaliyetlerini sürdürebilmesi için bir 'şube' açması mümkündür. Açılacak olan şube, bir satış ofisi, bir üretim tesisi veya hatta bir temsilci ofisi de olabilir. Yabancı bir işletmenin parçasıysa, yasal bir forma sahip olması gerekmemele birlikte sadece Hollanda Ticaret Odası’na kayıt olması gerekmektedir. Eğer şube açan şirket AB dışında yerleşik ise, her yıl “yıllık bilançosunu” Hollanda Ticaret Odası’na (KVK) bildirmesi gerekmektedir.

Hollanda şubesi (daimi kuruluş) olan yabancı bir şirketin Ticaret Siciline kayıt olması gerekmektedir. Kayıt işleminin bizzat veya gerekli belge ve formları göndererek yapılması mümkün bulunmaktadır. Ticaret Odasına kayıt olabilmek için firmanın müdürü veya yetkili şubesinin yöneticisi (yönetici olduğunu gösteren vekaletname, vekaletnamenin Hollandaca lisanında olması ve müdürün orijinal imzası bulunması gerekmektedir) tarafından Ticaret Odası'ndan randevu alınarak ve talep edilen belgelerle birlikte başvuru yapılması gerekmektedir.

Kayıt için gerekli forma aşağıdaki linkten ulaşmak mümkün bulunmaktadır.

- [Registration of a non-resident legal entity/company](#) (Form 6)
- [Registration of a branch office](#) (Form 9)

Temsilcilik Açmak: Hollanda'da Temsilcilik/irtibat ofisi açmak mümkündür. Temsilcilik ofisi bir tüzel kişilik olmadığından Ticaret Sicilinde kayıtlı olması gerekmemele birlikte aşağıdaki linkte kayıtlı formun doldurularak Ticaret Odasına verilmesi mümkündür. Hollanda'da Temsilcilikler fiili iş yapamaz, herhangi bir sözleşme imzalayamaz veya kazanç sağlayamaz. Temsilcilerde çalışanların oturma ve /veya çalışma izinleri olması gerekmektedir. Aşağıdaki linkte konuya ilişkin detaylar sunulmaktadır.

- [Registration of an authorised representative business agent](#) (Form 13)

[\(https://www.kvk.nl/en/registration/foreign-company-registration/\)](https://www.kvk.nl/en/registration/foreign-company-registration/)

[\(https://business.gov.nl/starting-your-business/choosing-a-business-structure/foreign-entities-and-branches/\)](https://business.gov.nl/starting-your-business/choosing-a-business-structure/foreign-entities-and-branches/)

Şirket feshi: Fesih halinde Ticaret Sicilinden firma kaydının silinmesi gerekmektedir. Bu sebeple “Kayıt sildirme formunun” doğrudan Ticaret Odasına gönderilmesi veya elden verilmesi mümkündür. Aşağıdaki linkte detaylar mevcuttur.

Ayrıca, 1 Ocak 2024 itibariyle çevrimiçi limited şirket kurulması mümkün hale gelmiştir. Bu işlem dijital noter senedi ile gerçekleştirilecek olup, dijital ses-video bağlantısı ile noter tarafından dijital bir kimlik belirlemesi yapılacaktır. Noterin sahte kimlikten şüphelenmesi halinde şirketi çevrimiçi kurmayı reddedebilecektir.

Hollanda'da şirket kurulumu için gereken adımlar, yasal formlarla ilgili bilgiler ve başvuru süreçlerinde gereken belgelerin toplu olarak incelenebileceği bir adres aşağıda yer almaktadır.

<https://www.kvk.nl/en/starting/>

c. Vergi Uygulamaları

Hollanda Kurumsal Gelir Vergisi Yasası (Kurumlar Vergisi Yasası 1969 veya CITA), yerleşik ve yerleşik olmayan vergi mükellefleri arasında bir ayrım perspektifine sahiptir. Yabancı şirketlerin Hollanda'daki iştirakleri mukim vergi mükellefi olarak kabul edilirken, yabancı şirketlerin Hollanda şubeleri mukim olmayan vergi mükellefi olarak kabul edilmektedir. Genel olarak, Hollanda'daki yan kuruluşlar, dünya çapındaki işleri için Hollanda'da vergiye tabidir.

Hollanda yasalarına göre kurulmuş bir şirket, kurumlar vergisi bakımından Hollanda'da mukim olarak kabul edilir. Bir şirket yabancı hukuka uygun olarak kurulmuş ise, Hollanda'da kurumlar vergisi amaçları için ikamet yeri, şirketin etkin yönetim yerinin genellikle belirleyici bir faktör olarak görüldüğü fiili koşullara göre belirlenmektedir.

Hollanda'da 2025 yılı için kurumlar vergisi, kazanç limiti 200.000 Avroya kadar olanlar için vergi oranı %19, 200.000 Avro kazanç üzerindeki ikinci dilim için ise vergi oranı %25,8 dir.

Hollanda Vergi Mevzuatında yapılan değişiklikle, 1 Ocak 2016 tarihinden itibaren geçerlilik kazanan madde uyarınca, Hollanda'daki uluslararası şirketlerden, aşağıda belirtilen durumlarda ilave dokümantasyon ve raporlama zorunluluğu getirilmiştir.

- Konsolide cirosu 50 Milyon Avro olan Grup Şirketlerin Hollanda'da mukim iştirakinin; tüm grubu kapsayan çerçeve rapor ve kendisine ait yerel rapor hazırlayarak,
- Konsolide cirosu 750 Milyon Avro ve üstü olan Grup Şirketlerinin her yıl itibariyle tüm grubu kapsayan çerçeve rapor, kendine ait yerel rapor ve buna ilaveten ülke raporu hazırlayarak,

Hollanda Vergi İdaresi'ne verilmesi gerekmektedir.

Hollanda'da genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak hazırlanan yıllık hesaplar, şirketin varlık ve yükümlülükleri ile ödeme gücü ve likidite gibi durumları ve bunların sonuçları hakkında bilgi içerecek şekilde hazırlanmaktadır. Muhasebe kayıtlarının, firmanın uluslararası yapısı tarafından gerekçelendirilmesi halinde, Avrupa Toplulukları Üye Devletlerinin (AT) herhangi birindeki genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun olarak hazırlanması mümkündür. Bunun yapılması halinde yıllık hesaplara bu durum ile ilgili not düşülmesi gerekmektedir. KOBİ'lerin ve mikro şirketlerin, yasal yıllık hesaplarını hazırlarken kurumlar vergisi dosyalarında kullanılan değerlendirme ilkelerini kullanmalarına izin verilmektedir.

Yönetim kurulu tarafından hazırlanan yıllık hesaplar şunları içermelidir:

- Bir denetçi raporu veya bu raporun bulunmamasının nedeni hakkında bilgi;
- temettüler için mevcut tutarların tespiti veya mali yıl için kayıpların telafisi de dahil olmak üzere önerilen kar tahsisi;
- kar paylaşım sertifikalarının veya benzer hakların bir özeti;
- bilanço tarihinden sonraki önemli finansal sonuçları olan olaylar;
- şube listesi ve bu şubelerin bulunduğu ülkeler.

Genel kurul başka bir dil kullanmaya karar vermedikçe, yıllık hesaplar ve raporlar Hollandaca hazırlanmalıdır. Yıllık hesaplar ve direktör raporu Ticaret Odası Ticaret Siciline sunulmadan önce Hollandaca, Fransızca, Almanca veya İngilizce'ye çevrilmelidir.

Yıllık hesaplarda kote edilen meblağlar Avro cinsinden ifade edilmelidir. Ancak, uluslararası yapılı firmaların yıllık hesapları başka bir para biriminde hazırlanabilir.

Asgari raporlama, denetim ve yayın gereksinimleri şirketin büyüklüğüne bağlıdır. Küçük ve orta ölçekli şirketlerin kısaltılmış bilanço, kar ve zarar hesapları ve açıklayıcı notlar yayınlamaları yeterli olabilir. Örneğin, mikro ölçekte bir şirketin sadece bir bilanço sunması gerekmekte ve kar ve zarar hesaplarını, açıklayıcı notlarını ve diğer bilgilerini yayınlaması gerekmemektedir. Küçük şirketlerin kar ve zarar hesaplarını yayınlamasına gerek yoktur ve orta ölçekli şirketlerin kar ve zarar hesaplarının kısaltılmış bir sürümünü yayınlamaları yeterli görülmektedir. Başka bir şirketin konsolide hesaplarına dahil edilen mikro, küçük, orta ölçekli ve grup şirketler ise daha az katı raporlama, denetim ve yayın şartlarına tabidir. Toplam değerleri 350.000 Avro ve daha küçük olan firmalar "mikro", 6 milyon Avro ve daha küçük olanlar "küçük" olarak, 20 milyon ve altında olanlar "orta" ve 20 milyon Avro'dan büyük olanlar "büyük" firma olarak değerlendirilmelidir. İstihdam bakımından ise 10 çalışandan küçük olanlar mikro, 50 çalışandan küçük olanlar küçük, 250 çalışan

ve altındakiler orta ve 250 çalışanın üzerinde olan firmalar ise büyük firma olarak nitelendirilmektedir.

Hollanda'daki gelir vergisi bakımından, maddi ve maddi olmayan işletme varlıklarının amortismanına izin verilmektedir. Maddi olmayan duran varlıklar, binalar, diğerk işletme varlıkları amortisman kapsamına alınabilir. Maddi olmayan duran varlıklarla ilgili yasa belirli bir amortisman yöntemi belirlememekte, bunun yerine 'anamlı ticari uygulama' ilkesini ifade etmektedir. Burada genel prensip, yıllık amortismanın, satın alma fiyatı ve ilgili varlığın ekonomik ömrü ve varlığın hurda değeri dikkate alınarak varlıkların değeriindeki azalmayı doğru bir şekilde yansıtmayı gerektiğidir. Hollanda'da makul bir sonuç vermeleri ve tutarlı bir şekilde uygulanması şartıyla, neredeyse tüm genel olarak uygulanan amortisman yöntemlerine (azalan bakiye yöntemi vb.) izin verilmektedir. Hollanda vergi kanununa göre yılda en fazla % 10 olmak üzere 10 yıl boyunca amortisman uygulanabilir. Arazi genellikle amortismanına tabi değıldir. Vergi amaçlı olarak, diğerk maddi olmayan duran varlıklar, diğerk ticari varlıklar olarak amortisman altına alınabilir, fakat maliyet fiyatının azami % 20'sine kadar mümkündür.

Binaların amortismanı ise aşağıdaki şekilde hesaplanır:

A: Malın alış değeri

B: Malın üzerinde bulunduğu arazinin değeri

C: Malın hurda değeri

Formül: $A - B - C (x) \%2$

Hisselerin en az %5'ine sahip olan ve Hollanda'da veya başka bir AB ülkesinde ikamet eden şirketlere yapılan dağıtımlar için temettüler üzerinden stopaj vergisinden muafiyet söz konusu olabilir. Ayrıca, vergi anlaşmaları temettü stopaj vergisinin sınırlandırılmasını veya muaf tutulmasını sağlayabilir. Normal şartlarda stopaj oranı %15'tir.

KDV: Katma Değerk Vergisi, Hollanda'da Belasting over de Toegevoegde Waarde (BTW) adı altında uygulanmaktadır. AB'nin KDV mevzuatı Hollanda mevzuatına Wet op de Omzetbelasting (İşlem Vergisi Kanunu, 28 June 1968, Stb. 1968, 329) ile aktarılmıştır. Hollanda'da % 0, % 9 ve % 21 olmak üzere üç farklı KDV tarifi vardır. % 0 tarife, Hollanda'da yerleşik ve yabancı ülkelerde iş yapan yabancı girişimciler için geçerlidir. Bu esas olarak Hollanda'dan başka bir AB ülkesine mal ve hizmet ticaretine yöneliktir.

Bununla birlikte %0 tarife, Hollanda'da sunulan bazı hizmetler için de geçerlidir. Bunlar, uluslararası mal taşımacılığı hizmetleri veya AB yesi olmayan ülkelere ihraç edilen mallar gibi sınır ötesi işlemlerle ilgili hizmetlerdir. %0 tarife aynı zamanda uluslararası yolcu taşımacılığı için de geçerlidir.

Diğerk taraftan aşağıda kayıtlı başlıklar için de %0 KDV tarifi uygulanmaktadır.

- 2 yaşından büyük taşınmaz malların kiralanması veya satılması,
- Eğitim,
- Sağlık Hizmetleri,
- Spor kulüpleri,
- Sosyo-kültürel kurumlar tarafından sağlanan hizmetler,
- Finansal hizmetler ve sigortalar,
- ocuk bakımı,
- Bakım hizmetleri ve evde bakım,
- Besteciler, yazarlar ve gazeteciler tarafından sağlanan hizmetler,
- Bağış toplama faaliyetleri,

% 9 tarife ise düşük tarife olarak da adlandırılır. Bu tarife, yiyecek ve içecek, ilaçlar, kitaplar, günlük gazete ve dergiler gibi birçok yaygın ürün veya hizmete uygulanır. % 21 tarife ise yüksek veya genel (standart) tarife olarak adlandırılır.

Hollanda’da KDV’ye tabi işlemler yapan ancak Hollanda’da yerleşik olmayan yabancı kişiler KDV işlemlerinin yerine getirilmesi amacıyla kayıt olmalı ya da bir vergi temsilcisi atamalıdır. KDV için kayıt Belastingdienst Limburg / Kantoor Buitenland’e (Vergi İdaresi – Uluslararası İşler Bölümü) yapılmaktadır. Hollanda’da vergilendirilebilir bir işlem (bir mal ve hizmet satışı) yapmayan yabancılar, Hollanda’da ödedikleri KDV’nin geri ödenmesi için Belastingdienst Limburg / Afdeling Omzetbelasting’dan (KDV Dairesi) temin edecekleri bir formla başvurabilmektedir.

ÖTV: Özel tüketim vergisi (Excise tax), belirli ürünlerin üretimi, üçüncü bir ülkeden ithalatı ya da diğer bir AB üyesi ülkeden Hollanda piyasasına sürülmesi durumunda uygulanmaktadır. Bu kapsamda, üreticiler ve ithalatçılar Hollanda Vergi ve Gümrük İdaresi’ne (Belastingdienst) özel tüketim vergileri ödemek zorundadır. Tüketim vergileri, tüketici tarafından ödenen nihai fiyata dahil edilir. Özel tüketim vergileri, AB düzeyinde 92/12/EEC sayılı Direktifle genel kurallara bağlanırken özel ürün bazında AB’nin ayrıntılı düzenlemeleri de mevcuttur. Söz konusu mevzuat Hollanda hukukuna Wet op de accijns (Özel Tüketim Vergileri Kanunu, 31 Ekim 1991, Stb. 1991, 561) ile aktarılmıştır. Ürünler bazında özel mevzuat düzenlemeleri de mevcut olup aşağıdaki tüketim malları için vergi ödenmesi gerekir:

- Alkollü içecekler
- Sigara ve puro gibi tütün ürünleri
- Benzin, dizel ve LPG gibi mineral yağlar

Ayrıca aşağıda kayıtlı ürünler için de özel olmamakla birlikte tüketim vergisi ödenmesi gerekmektedir.

- Azami % 1.2 alkol içeren içecekler
- Meyve ve sebze suları
- Maden suyu

Vergiler bakımından belirtilmesi gereken bir başka uygulama ise dış ticarete kullanılan ve “Artikel 23” olarak ifade edilen uygulamadır. Bu uygulama kapsamında, AB üyesi olmayan bir ülkeden mal ithal edildiğinde, ödenmesi gereken KDV’nin ödenmeden işlem yapılması mümkün olmaktadır. Normalde gümrükte ithalat beyannamesi ile yapılması gereken ödeme yapılmadan, firmanın KDV’yi mahsup etme hakkı varsa, bu KDV’yi KDV beyannamesinde girdi vergisi olarak düşmesi mümkündür. Bu uygulama için vergi dairesinden “Artikel 23” izni için yazılı olarak başvurularak izin alınmalıdır. Gümrükte KDV ödenmesinin gerekmemesi firmalar için finansman yükünün hafiflemesi anlamına geldiğinden dış ticareti cazip kılan bir uygulama olarak görülmektedir.

Hollanda vergi uygulamaları ve olabilecek vergi teşvikleri ile ilgili İngilizce dilinde detaylı bilgi alınabilecek bağlantı adresleri aşağıda yer almaktadır:

Vergilerle ilgili genel bilgi için:

<https://business.gov.nl/coming-to-the-netherlands/living-in-the-netherlands/paying-taxes-in-the-netherlands/>

Vergi şemaları ve teşvikler için:

<https://business.gov.nl/financing-your-business/tax-schemes-and-benefits/running-a-business/>

d. Sosyal Güvenlik Uygulamaları

Hollanda’da sosyal güvenlik sistemi genel olarak kendilerini zorlu finansal koşulların içinde bulan kişilere ve ailelere yardımcı olunabilmesi amacıyla teşkilatlandırılmıştır. Bu çerçevede işsizlik, engellilik, hastalık ya da yaşlılık gibi sebeplere bağlı olarak (geçici ya da kalıcı sürelerle) yetersiz gelire sahip olan kişiler desteklenmektedir. Ayrıca hastalık, engellilik veya iş göremezlik durumlarında bakım ve rehberlik gibi destekleyici politikalar da uygulanmaktadır. Temel olarak, “dayanışma ve kardeşlik” ilkeleri üzerine inşa edilmeye çalışılan Hollanda sosyal güvenlik sisteminin finansmanında, yüksek gelirlielerin düşük gelirlielere kıyasla daha fazla katkı yapmaları öngörülmektedir.

Hollanda sosyal güvenlik sistemi, sosyal hizmetler ve sosyal sigortalardan oluşmakta, sosyal sigortalar da kendi içinde ulusal (halk) sigorta ve çalışan sigortası olarak ikiye ayrılmaktadır. Sosyal hizmetler doğrudan devlet tarafından (toplanan vergiler yoluyla) finanse edilmekle birlikte, sosyal sigortalar için ilgili kişilerin prim ödemesi gerekmektedir. Halk sigortası kapsamında belirlenen sigorta kolları için kişiler, gelirleri ile orantılı prim ödemektedir. Diğer taraftan, çalışan sigortası kapsamındaki primlerin hesaplanmasında yine çalışanların gelirleri belirleyici olmakta ancak primler büyük oranda işverenler tarafından ödenmektedir.

IOAW (Yaşlı ve Kısmen Engelli İşsiz Çalışanların Gelir Düzenlemesi Yasası) 1965 yılından önce doğan ve işsiz duruma düşen kişilere yönelik bir gelir desteğidir. Geçmişte yeterli istihdam süresine sahip olan kişiler, işsizlik yardımları kesildiğinde, IOAW’ye başvurabilirler. IOAW yardımları ilgili kişilerin gelirlerini sosyal yardımların bağlanmasında dikkate alınan eşik miktarına tamamlamaktadır.

IOAZ (Yaşlı ve Kısmen Engelli Olup Daha Önceden Kendi Nam ve Hesabına Çalışanların Gelir Düzenlemesi Yasası) işsizlik ya da engellilik sebebiyle yetersiz geliri olan ve daha önceden kendi hesabına çalışan kişilerin desteklenmesine yöneliktir.

TW (Tamamlayıcı Yardımlar Yasası) Hollanda İşçi Sigortaları Kurumu’ndan (UWV) uzun dönemli hastalık, işsizlik, engellilik veya sosyal yardım seviyesinden daha düşük başka bir gelir elde eden kişilerin gelirlerinin desteklenmesine yönelik bir düzenlemedir.

AKW (Genel Çocuk Yardımları Yasası) çocuk bakımına yönelik masrafların karşılanabilmesi amacıyla yürürlüğe girmiş bir sosyal yardımdır. Bu yasa kapsamındaki yardımlar, bir okula kayıtlı durumda olan, işsiz veya herhangi bir sebeple çalışamaz durumda olan ebeveynlere yöneliktir ve Hollanda Sosyal Güvenlik Kurumu (SVB) tarafından yürütülmektedir.

Ulusal sigortalar ise Hollanda’da yaşayan veya çalışan tüm kişileri kapsamakta olup gelir durumuna göre hesaplanan prim ve vergilerle finanse edilmektedir. Bu kapsamdaki sigorta kollarının primleri sigortalı kişi tarafından karşılanmaktadır. Hollanda sağlık sigortasının önemli bir bölümü ulusal sigortalar kapsamında karşılanmaktadır. Ayrıca, vergi iadesi uygulamaları ile özellikle düşük gelirli sigortalıların üzerindeki mali yük azaltılmaya çalışılmaktadır.

Wlz (Kronik Bakım Yasası – önceki adı AWBZ) kronik hastalık veya engellilik durumu olan kişiler ve hassas durumdaki yaşlılar gibi yoğun sağlık bakımı ihtiyacı olan kişilere yönelik bir düzenlemedir. Bir sağlık tesisinde yatma, rehberlik, hastabakıcı hizmetleri, bakım ve tıbbi cihazlara ilişkin masraflar ile sağlık bakım ve tedavi masrafları da bu yasa kapsamında yürütülmektedir. Wlz’nin uygulanmasından sorumlu birim Tıbbi İhtiyaçlar Değerlendirme Merkezi’dir (CIZ).

AOW (Genel Yaşlılık Aylıkları) Yasası yaşlılık aylığını hak etme yaşına gelene kadar ödenmesi gereken zorunlu asgari primlerin düzenlemesine ilişkindir. Bu sigorta kolu için gerekli primler toplanan gelir vergileri aracılığıyla ödenmekte olup, AOW ödemelerinden sorumlu kurum SVB'dir.

ANW sigortası (Geride Kalan Aylıkları Yasası) eşlerini kaybeden kişilere destek sağlanması amacıyla oluşturulmuştur.

Çalışan sigortaları ise adından anlaşılacağı üzere çalışmakta olan kişilere yöneliktir ve genel sosyal güvenlik ağının önemli bir parçası olarak görülmektedir. Bu kapsamda değerlendirilen sigorta kollarına ilişkin ödemeler genel olarak çalışanların gelirleri üzerinden hesaplanarak işverenler tarafından yapılmaktadır.

Çalışma ve Gelir Yasası'na göre kısmi veya tamamen malul duruma gelen kişiler yardıma hak kazanmaktadır. Bu yardım kapsamındaki ödemeler iki senelik yasal sınır (bu süre boyunca işveren tarafından yasal ücret ödenmesine devam edilir) ardından başlamaktadır. WIA, 2004 yılına kadar WAO olarak anılan mevzuatın yerini almak için hazırlanmış olsa da bu tarihten önce söz konusu aylığa hak kazananlar bakımından WAO halen uygulanmaktadır. Her iki sigorta kolunun da uygulanmasından Hollanda İşçi Sigortaları Kurumu (UWV) sorumludur.

WAO (Maluliyet Sigortası Yasası) WIA'ya benzer bir mevzuat olup herhangi bir hastalık veya maluliyet yüzünden çalışamaz duruma gelen kişilerin desteklenmesine yöneliktir.

WW (İşsizlik Sigortası) işini kaybeden ya da bırakan kişilere yönelik bir sigorta koludur. UWV tarafından uygulanan WW kapsamındaki yardımların miktarı ve süresi baz alınan işsizlik maaşı ve çalışılan toplam yıl gibi birçok faktöre göre değişiklik göstermektedir.

ZW (Hastalık Yardımı Yasası) mevzuatına göre hastalıkları boyunca herhangi bir ücret alamayan kişiler yardıma hak kazanır. Bu sigorta kolunun da uygulanması UWV sorumluluğundadır. (Kaynak:T.C. Lahey Çalışma ve Sosyal Güvenlik Müşavirliği)

Hollanda'da ilk kez bir işçi çalıştıracak firmanın, Hollanda Vergi ve Gümrük İdaresi'ne ve Hollanda Ticaret Odası KVK'ye işveren olarak kayıt olması gerekmektedir. Bu kayıtle bir bordro vergi numarası alınmaktadır. Bu numara bordro vergisini çalışanın maaşından kesmek ve beyanname vermek için gerekmektedir. Personel çalıştırdığının Hollanda Ticaret Odası'na bildirmesi için form 14 isimli bir belge kullanılmaktadır. Detayla için:

<https://www.kvk.nl/english/registration/forms-for-registration-and-reporting-changes/>

Çalışma koşullarına ilişkin sözlü anlaşmalar geçerlidir, ancak sözleşmelerin yazılı olarak yapılması tavsiye edilmektedir. Bunun bir iş sözleşmesi ile yapılması mümkündür. İstihdam koşulları genellikle kollektif iş anlaşmaları (Collective Labor Agreement) ile oluşturulmuştur. Koşullar hakkında toplu iş sözleşmelerine ek anlaşmalar yapmak mümkündür. Diğer taraftan bu ek anlaşmalar toplu iş sözleşmelerine aykırı olamaz.

Çalışana işe başlama tarihinden itibaren bir hafta içinde en önemli çalışma koşulları hakkında net bilgi verilmelidir. Çalışanın işe başladığı tarihten itibaren bir ay içerisinde kalan çalışma koşulları hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir.

Çalışana en azından yasal asgari ücret ödenmelidir. 2025 yılı itibariyle 21 yaş ve üzerindeki bir çalışan için Hollanda'da asgari ücret 2.437,07 Avro (saatlik 14.06 Avro) seviyesindedir. Asgari ücretler 6 ayda bir 1 Ocak ve 1 Temmuz tarihlerinde revize edilmektedir.

Çalışana ödenen asgari ücret için çalışılan saat sayısına bağlıdır. Çalışan yarı zamanlı çalışıyorsa, asgari ücret orantılı olarak daha düşüktür. Asgari ücret için net ve brüt kavramları mevcuttur. Brüt asgari ücret, kanunda veya bir iş sözleşmesinde (Toplu İş Sözleşmesi) belirlenmiş olan miktardır. Net ücret, çalışanın banka hesabına gelecek olan tutardır (brüt asgari ücret eksi bordro vergileri). Brüt ve net ücret arasındaki fark, uygulanan bordro vergilerine bağlıdır. Bordro vergileri, gelir vergisi ve yaşlılık aylığı (AOW) ve işsizlik sigortası (WW) gibi sosyal güvenlik katkılarından oluşur. Çalışan bunlara katkıda bulunur.

Hollanda dışında bir işletme varsa ve çalışanları geçici olarak Hollanda'ya göndermeyi düşünüyorsa, onlara en azından Hollanda asgari ücretini ödemekle yükümlüdür. Hollanda'da ikamet ediliyorsa ve yabancı işçi çalıştırılıyorsa veya bir yüklenici veya taşeron vasıtasıyla yabancı işçi çalıştırılıyorsa, firma onlara en az asgari ücretin ödenmesini sağlamakla yükümlüdür.

2. Potansiyel Yatırım Alanları

Hollanda'nın Avrupa kıtasındaki konumu, gelişmiş telekomünikasyon ve ulaşım altyapısı ile uluslararası ve hizmet odaklı iş kültürü, firmalara Avrupa'da ortak bir hizmet merkezi kurmak veya pekiştirmek için ideal bir ortam sunmaktadır. Bu faktörler Hollanda merkezli hizmet noktaları için daha yüksek verimlilik ve daha düşük maliyetleri mümkün kıldığı cihetle çok uluslu firmaların merkez olarak tercih ettiği bir lokasyon olarak öne çıkmaktadır. İmalat açısından değerlendirildiğinde ise Hollanda'nın yüksek vasıflı mühendislik iş gücü ve bir küresel değer zincirindeki gelişmiş, işbirlikçi tedarikçi ağı Avrupa'da üretim operasyonları kurmak isteyen şirketlere avantaj sunmaktadır. Öte yandan, sıkı işgücü piyasası bu noktada bir sınama olarak mevcut bulunmaktadır.

Hollanda'da yaşam bilimleri, tarım/gıda sektörü, bilgi teknolojileri sektörü, kimya, yüksek teknoloji sistemleri, yaratıcı endüstriler, enerji, finans, inovasyon ve denizcilik endüstrisi öne çıkan sektörler olarak yer almaktadır. Bahse konu kilit endüstrilerde yabancı yatırımların İstanbul dahil dünyanın bazı noktalarında merkezleri bulunan Hollanda Yabancı Yatırım Ajansı marifeti ile Hollanda ekosistemine katılması sözkonusudur. Ayrıca, bilgi teknolojileri alanında özellikle yeşil dönüşüm ve genel olarak Birleşmiş Milletlerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine hizmet eden girişimlerin, start-up ve scale-up işlerin potansiyel yatırım alanları arasında olduğu değerlendirilmektedir.

B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

a. Genel

Hollanda'da doğrudan yabancı yatırımları düzenleyen özel bir kanun metni yoktur. Ulusal yatırımlar için uygulanan düzenlemeler yabancı yatırımlar için de geçerlidir. Hollanda'da bu konudaki sorumlu kuruluş, Hollanda Yabancı Yatırım Ajansı'dır (NFIA) ve Hollanda Ekonomik İşler ve İklim Politikası Bakanlığı'nın bir birimi olarak faaliyet göstermektedir. Lahey'deki genel merkezinin yanı sıra NFIA'nın Birleşik Krallık, Türkiye, Fransa, Almanya, Kuzey Amerika, Asya, Orta Doğu, Güney Afrika ve Brezilya'da kendi ofisleri bulunmaktadır.

Hollanda sözleşme hukuku, parti özerkliği ve tam sözleşme özgürlüğü ilkesine dayanmaktadır. İmzalayan taraflar, seçtikleri yasal sisteme dayanarak, herhangi bir biçimde ve her dilde bir sözleşme yapabilirler. Hollanda şirket hukuku esnek olacak şekilde tasarlanmış yasal ve mali bir çerçeve sunmaktadır. Yatırım ortamının bu unsuru Hollanda'yı özellikle yabancı yatırımcılar için çekici kılmaktadır. Hollanda sivil mahkeme sistemi, Enterprise Chamber adı verilen ticari uyuşmazlıklara adanmış bir odaya sahiptir. Bu oda, çeşitli ticari alanlarda uzman hâkimleri bünyesinde barındırmaktadır. Kurumsal yönetim uyuşmazlıklarından birleşme veya düşmanca

devralma konusundaki yüksek profilli hissedar çatışmalarına kadar çok çeşitli kurumsal uyuşmazlıklar bu mahkemede görülür. 1 Ocak 2019 tarihinden bu yana Girişim Odası İngilizce ticari mahkeme görmek ve kararları İngilizce dilinde vermektedir.

Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Merkezi'nin (ICSID) bir üyesi olarak Hollanda, yabancı yatırımcılar ve devlet arasındaki bağlayıcı tahkimi kabul etmektedir.

b. Yabancı Sermaye Yönelik Kısıtlamalar

i) Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri: Yabancıların Hollanda'da gayrimenkul edinmeleri serbesttir. Gerekli hallerde ipotek tavsiye büroları ne kadar ipotek alınabileceğini tespit etmektedir. Alıcı ve satıcı arasındaki anlaşmalar emlakçı bürolar tarafından yapılmaktadır. Emlakçılar işlemlerle ilgili mutad sözleşme maddelerine sahiplerdir ve ilgili Hollanda Kanunları gereği bu maddeler sözleşmelerde yer alır. Hollanda'da gayrimenkul alımında açık atırma usulü uygulanmakta olup bir mülk için birden fazla aday bulunması halinde uygulanmaktadır. Gayrimenkulün fiyatı üzerinde anlaşmaya varıldıktan sonra, alıcı ve satıcı arasında ön satış anlaşması imzalanır ve noter seçilerek imzalı anlaşma Noter tarafından saklanır. Noter gayrimenkulün el değiştirdiğini Tapu'ya kayıt eder ve işlem tamamlanır. Bu işlemlerle ilgili masraflar değişiklik göstermektedir. Gayrimenkulün değerinin belirli bir yüzdesi, saat başına ücret veya sabit bir ücret olabilmektedir. Ayrıca Noter'deki işlemler esnasında partilerden birinin Hollandalı olmaması halinde, yeminli tercüman bulundurulması şartı vardır.

Genel olarak, ticari gayrimenkul transferi % 8 emlak transfer vergisine (konut emlakında ilk evini alan 18-35 yaş arası kişiler için % 0, diğerleri için % 2) veya % 21 ciro vergisine tabidir.

ii) Hollanda'da yabancı sermayeli şirketler ile ulusal şirketler arasında herhangi bir ayırım bulunmamaktadır. Satın alma, birleşme, devralma ve yeniden yatırım ile ilgili kurallar yabancılar için ayırmacı değildir. DTÖ üyesi olan Hollanda, Ticaretle İlgili Yatırım Önlemleri (TRIM's) kapsamındaki yükümlülöklere aykırı herhangi bir önlem almamaktadır.

Diğer taraftan, Hükümet birçok kamu hizmetinin tamamen sahipliğini elden çıkarmıştır, ancak bazı stratejik sektörlerde yabancı yatırımlar da dahil olmak üzere özel yatırımlar sınırlamalara veya koşullara tabi olabilir. Bunlar arasında ulaşım, enerji, savunma ve güvenlik, finans, posta hizmetleri, kamu yayıncılığı ve medya sayılabilir.

Ayrıca, Hollanda'da 1 Haziran 2023 tarihi itibarıyla "Yatırımlar, Birleşmeler ve Devralmalar Güvenlik Testi" Kanunu yürürlöğe girmiş ve böylelikle ulusal güvenliği riske atabilecek belirli yatırımlar, birleşmeler ve satın almalar üzerinde bir yatırım testi uygulaması başlatılmıştır. Bu yatırım testinin hayati (vital) tedarikçiler, belirli (specific) tedarikçiler ve hassas teknolojiye sahip firmalar olmak üzere üç tür firma için geçerli olması planlanmaktadır. Bu tarz yatırımların Ekonomik İşler Bakanlığı'na bağlı Test ve Yatırım Bürosuna (Bureau Toetsing en Investeren) (BTI) bildirilmesi gerekmektedir. Adı geçen kurumun bir faaliyetin ulusal güvenlik için risk teşkil edip etmediğini yasal kriterler temelinde değerlendirmesi ve risk varsa ek gereklilikler ve düzenlemeler getirmesi veya aşırı durumlarda bir yasaklamaya gitmesi söz konusudur. Kapsama girecek sektörler, yüksek ve hassas teknoloji içeren sektörler, telekomünikasyon, çifte kullanımlı ürünler, enerji arzı-dağıtımı, savunma veya diğer kritik altyapı sektörleridir.

Yukarıda kayıtlı türde şirketlerdeki yatırımlar, birleşmeler ve satın almalar bazı durumlarda ulusal güvenlik açısından risklere yol açabilmektedir. Hayati hizmet sağlayıcılar ve hassas teknolojiye sahip şirketlerdeki yatırımcıların yanı sıra bu şirketlerin kendileri de yönetimdeki kontrol değişikliklerini rapor etmelidir.

Bildirim, Ekonomik İşler Bakanlığı'nın Yatırım Değerlendirme Bürosu'na (BTI) yapılmalıdır. Bu kurum, ulusal güvenlik için bir risk olup olmadığını değerlendirir ve riskler varsa yatırıma koşullar ekleyebilir. Bazı durumlarda yatırımı yasaklayabilir. Güvenlik testi, tüm ülkelerden yatırımlar için başlatılacaktır.

Konuya ilişkin düzenleme olan Yatırımlar, Birleşmeler ve Devralmalar Yasası'nın (The Investments, Mergers and Acquisitions Act, Wet Vifo) 8 Eylül 2020'ye kadar geriye dönük olarak geçerli olması beklenmektedir.

Hollanda'da sektörel olarak Elektrik yasası, Gaz Yasası ve Telekomünikasyon Yasası kapsamında benzer uygulamalar tesis edilmiştir. Vifo Yasası'nın amacı ise, hayati sağlayıcılar üzerindeki kontrolde değişikliklere veya hassas teknolojiye sahip şirketler üzerindeki kontrolde değişikliklere veya bunlar üzerinde önemli etkinin satın alınmasına veya artırılmasına yol açan satın alma faaliyetleri için bir test getirerek ulusal güvenliği korumaktır. Bu yasa tasarısında, kontrol ve etki değişikliklerini test etmek için bir sistem kurulmakta ve sektöre özgü mevzuat tarafından uygun şekilde kapsanmayan kontrol ve etki değişiklikleri için bir güvenlik ağı görevi gören geniş bir test getirilmektedir.

Tasarıda hayati süreçlerdeki sağlayıcılar madde 7'de tanımlanmaktadır. Buna göre, ısı ve nükleer enerji sağlayıcısı ve işletici firmalar, havayolu taşımacılığı alanındaki havaalanı işleticisi, yer hizmetleri sunucuları, uçak yakıtının depolanması, transferi ve yakıt ikmali için gerekli tesislerden sorumlu işletmeler, Rotterdam limanında, Gemi Trafik Yasası temelinde deniz güvenliği için yetki verilen teşebbüsler, bankalar, finansal piyasalar için altyapı sunan firmalar, ticaret platformu operatörleri, takas kuruluşları, Groningen gaz sahasında üretim lisansına sahip firma, gaz depolama alanı kurulumu yapan ve bu alanları yöneten firmalar hayati sağlayıcı olarak kabul edilmektedir.

Bankacılık sektöründe hayati sağlayıcıların “Finansal Teşebbüsler için İhtiyatlı Kurallar Hakkında Kararname'nin (Besluit prudentieel toezicht financiële groepen Wft)” 17.d maddesinin (a) fıkrasında belirtilen şekilde bir banka olması gerekmektedir. Bu noktada, Bankacılık Denetleme Yönetmeliği'nin 6. maddesindeki koşullardaki kuruluşların veya Hollanda Merkez Bankası tarafından büyüklüğü, iç organizasyonu ve faaliyetlerinin doğası, kapsamı ve karmaşıklığı açısından önemli kabul edilen kuruluşların kapsama girdiği anlaşılmaktadır. Düzenlemede, yönetim ve denetim kurullarının üyelerine yönelik inceleme yapılması öngörülmektedir. Ayrıca, takas kuruluşları (1 milyar Avro ve üzeri işlem gerçekleştiren) ve menkul değerlere yatırım yönlendirme kabiliyeti olan ticaret platformlarının da düzenlemenin kapsamında olacağı beklenmektedir. Bunun yanında, Hollanda'da kayıtlı ofisi bulunan tezgah üstü türev piyasalarda faaliyet gösteren tüzel kişilikler de hayati sağlayıcı kapsamına girdiği görülmektedir.

Ayrıca, hassas teknolojinin AB düzenlemelerinde belirtilen ikili kullanım ürünleri (dış ticareti izne bağlı olan dual-use ürünler) ve askeri ürünleri kapsadığı görülmektedir. Çift kullanımlı ürünler ve askeri malların, Devlet Konseyi Kararı ile hassas teknoloji sınıfından muaf tutulabileceği, ayrıca yine Konsey kararıyla, diğer teknolojilerin (savunma, soruşturma, istihbarat ve güvenlik hizmetleri gibi hizmetler için kullanılıyor ise) hassas teknoloji olarak belirlenebileceği anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, “Responsible and Sustainable International Act” isimli yasa tasarısı görüşülmekte tasatının ne zaman yürürlüğe gireceğini bu aşamada belirsizdir.

Adıgeçen yasa tasarısının temel olarak, “OECD Guidelines for Multinational Enterprises” isimli rehberde yer alan hususlar ile aynı doğrultuda olacak şekilde firmalara Hollanda dışındaki ülkelerde yürüttükleri faaliyetlerin (1) insan hakları, (2) işçi hakları ve (3) çevre açısından olası olumsuz sonuçlarıyla ilgili olarak genel bir özen yükümlülüğü ve belirli bir şirket kategorisi için üretim zincirlerinde durum tespiti ile raporlama ilkesi öngörülmektedir.

Yasa tasarısının incelenmesinden kapsama alınacak firmaların, Hollanda dışında faaliyetleri olan firmalardan bilanço tarihinde (1) bilanço toplamı 20 milyon Avro, (2) net cirosu 40 milyon Avro ve (3) mali yıl boyunca ortalama 250 personellik işgücü hususlarından en az ikisine sahip firmalar olduğu anlaşılmaktadır. Tasarıda Hollanda'da faaliyet gösteren yabancı sermayeli firmalar için istisna bulunmamaktadır. Diğer taraftan, Hollanda'da faaliyet gösteren veya Hollanda pazarında ürün satan yabancı bir firmanın düzenlemenin kapsamında olduğu kaydedilmektedir.

Yasa tasarısı üretim zincirini bir firmanın faaliyetlerinin, ürünlerinin, üretim hatlarının, tedarik zincirinin ve iş ilişkilerinin tamamı olarak tanımlamaktadır. Yasa tasarısı; örgütlenme ve toplu pazarlık özgürlüğünün kısıtlanması, ayrımcılık, zorla çalıştırma, çocuk işçiliği, güvensiz çalışma koşulları, kölelik, sömürü veya çevresel hasar hususlarından birinin zincirdeki varlığını insan hakları, işçi hakları veya çevre ilkesi bakımından olumsuz sonuç doğurabilecek hususlar olarak sıralamaktadır. Bu çerçevede, olumsuz sonuçlar ortaya çıkabileceğini bilen veya makul olarak şüphelenebilen bir firma için; (a) bu sonuçları önlemek için gerekli olabilecek tüm önlemleri almak; (b) bu sonuçlar önlenemiyor ise mümkün olduğu kadar sınırlamak, geri almak ve gerekirse onarılmalarını sağlamak ve (c) eğer bu sonuçlar yeterince sınırlandırılmıyor ise makul olarak bu faaliyetten kaçınmak şeklinde sıralanan 3 katmanlı bir sorumluluk alanı tasarlanmaktadır.

Bu kapsamda;

- firmaların sorumlulukları kapsamında üretim zincirindeki durum tespiti yükümlülüklerini taahhüt ettiği bir politika belgesi yayınlamaları,
- Faaliyetlerindeki ve iş ilişkilerindeki olumsuz sonuçların potansiyel ve fiili risklerini analiz ederek olumsuz etkileri önlemek ve sınırlamak için bir eylem planı hazırlamaları,
- Elde edilen bulgular ve alınan önlemlerin sonuçları da dahil olmak üzere politika ve önlemler hakkında yıllık olarak rapor vermeleri,

öngörülmektedir.

Yasa tasarısı, firmaların olumsuz sonuçlara dahlinin şekline ve seviyesine göre öncelikle olumsuz sonuç doğuran faaliyetlerin mümkün olduğunca önlenmesi ve sınırlandırılması, bunun mümkün olmadığı durumlarda faaliyetin sonlandırılmasını talep etmektedir. Bu noktada, tasarının firma faaliyetlerini denetleyecek bir gözlemci atanması ve gerekli hallerde idari yaptırım boyutu bulunduğu kaydedilmesinde fayda görülmektedir.

Bu başlıkta son olarak kamu alımlarına yönelik güncel gelişmelere yer verilmesinde fayda olduğu değerlendirilmektedir. Hollanda'da mevcut Hükümetin küresel ekonomi ve ticarete ilişkin politikasının ana hatlarını belirleyen ve Hollanda Dışişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan "Dış Ticaret ve Kalkınma İşbirliği için Bir Strateji" isimli çerçeve belgede kamu alımları konusunun, "ekonomik direnç" başlığı altında ele alındığı görülmektedir. Ekonomik direnç başlığı altındaki politikalarla Hükümetin, AB düzeyinde mevzuatlarla eşit bir uluslararası oyun alanı sağlamaya kararlı olduğu açık biçimde ifade edilmektedir.

Bu noktada temel düşünce, değişen jeopolitik ilişkiler ve ekonomik kaynakların siyasi amaçlar için artan kullanımının, Hollanda ve AB'yi ekonomik dayanıklılık ihtiyacı konusunda giderek daha fazla bilinçlendirdiğidir. Hollanda bu çerçevede çabalarını üç sütunda şekillendirmektedir:

1. Akıllı AB mevzuatı ile, örneğin kamu alımları ve tek pazarda bozucu dış sübvansiyonlar gibi konularda girişimcileri haksız rekabetten korumak,
2. Üçüncü ülkeler tarafından uygulanan ekonomik baskıya karşı bir araç olarak ve 'Avrupa Ortak Çıkarına Yönelik Önemli Projeler' (IPCEI) tanımlaması da dahil olmak üzere yeni AB araçlarına

yol açan açık stratejik özerkliğin tesisi (burada çip ve pil gibi stratejik mallarda öz yeterlilik anlaşılmaktadır)

3. Hammaddelere olan stratejik bağımlılıkların azaltılması

Avrupa kamu alımları pazarının yukarıda belirtilen kapsamda ele alınması önemli görülmektedir. AB dışındaki ülkelerde Hollandalı işletmelerin düzenli olarak kısıtlayıcı önlemlerle karşı karşıya kaldığı, bazı durumlarda yabancı firmaların Hollanda'da ürün veya hizmet tedarik edebilirken, Hollandalı muadillerinin yabancı ülke pazarlarına erişimi olmadığı hususları not edilerek, AB seviyesinde Uluslararası Kamu Alımları (IPI) Aracına ilişkin Yönetmelik ile kamu alımları piyasasında karşılıklılık sağlanacağı belirtilmektedir. IPI nihai amacının, Hollandalı işletmelerin belirli bir pazarda hoş karşılanmamaları durumunda, AB ortak pazarının kapatılması veya üçüncü ülkelerden gelen firmalara geçici olarak kısıtlamalar getirilerek ya da ihaleler bu firmalar için daha az elverişli hale getirilerek ülkelerin pazarlarını açmaya ikna etmeye çalışılması olarak algılanmaktadır.

Yukarıda kayıtlı hususlar ışığında, AB ve Hollanda'nın önümüzdeki dönemde kamu alımları politikasını korumacı yaklaşım içinde şekillendireceği ve IPI'nin bu yaklaşımın temel savunma aracı olacağı anlaşılmaktadır. Kamu alımları konusunun stratejik ürünlerde öz yeterlilik ve hammaddede stratejik bağımlılık gibi ekonomik döngünün hayati başlıkları ile aynı bakımdan ele alınması ve dahası kötü etki altında olduğu değerlendirilerek savunulması gayreti, uygulamada yabancı firmalar için olumsuz somut adımların sıklıkla atılabileceğine işaret etmektedir.

2. Yatırım Teşvik Mevzuatı

Hollanda'da teşviklerin Ekonomik İşler Bakanlığı başta olmak üzere çeşitli bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar tarafından verilmekte olduğu, bunun dışında eyaletlerin ve belediyelerin de teşvik uygulamaları bulunduğu görülmektedir. Teşvik programlarının esas itibariyle, Birleşmiş Milletlerin sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile aynı doğrultuda olarak inovasyon, Ar-Ge ile ilgili faaliyetler, çevre ve çevre dostu yatırımlar, ihracat ve diğer ülkelerdeki firmalarla ortaklık ve işbirliklerini desteklemeye yönelik olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıca, KOBİ'lerin de inovasyon çerçevesinde desteklendiği ve ihtiyaç duyulan bilgilerin konunun uzmanları tarafından karşılanması ve hedef pazarlar için hazırlanacak iş planları konusunda danışmanlık verilmesi gibi hususların ön plana çıktığı görülmektedir.

Hollanda hükümeti yeni iş faaliyetlerine, mevcut faaliyetlerin genişlemesine, yeni teknolojilerle ilgili Ar-Ge faaliyetlerine ve daha zayıf ekonomik yapılara sahip bölgelere yatırım yapılmasına yönelik teşvikler vermektedir. Teşvikler finansman kredisi veya sübvansiyon şeklinde olabilmekte ve çok esnek ve tadilata açık bir yatırım teşvik yaklaşımı bulunmaktadır. Öne çıkan teşvik unsurları aşağıda sıralanmıştır:

- İlk olarak, vergi indirimi belirli yatırımlar için %75 rastgele amortisman şeklinde verilmektedir (Willekeurige afschrijving milieu bedrijfsmiddelen veya VAMIL). Böylelikle daha hızlı amortisman ayırarak vergiye tabi karın azaltılması ve o yıl daha az vergi ödenmesi sağlanır. Bu yatırımlar yenilikçi ve çevreci olmalıdır. Bu değerlendirme Altyapı ve Su Bakanlığı tarafından yapılmaktadır.
- İkinci olarak, Enerji Yatırım Yardımı (Energie-investeringsaftrek veya EIA), enerji tasarruflu bir yatırımın yatırım maliyetinin % 40'ı (2024) oranında bir defaya mahsus vergi indirimi sağlar. Yıllık 151 milyon Avro'yu geçmeyen yatırımlar içindir.
- Üçüncü olarak, Çevresel Yatırım İndirimi (Milieu investeringsaftrek veya MIA), çevre dostu varlıklara yapılan yatırımlar için yatırımın niteliğine bağlı olarak % 45'ine kadar bir defalık

vergi indirimi sağlamaktadır. Kesinti yüzdesi çevresel etkilere ve varlığın ortak kullanımına bağlıdır. Bu konuda yetkili Altyapı ve Su Bakanlığı'dır.

- Ar-Ge alanındaki çalışmalardan elde edilen nitelikli gelir, sadece % 7'lik bir vergi oranında vergilendirilir (normal vergi oranı% 25'tir).
- İnovasyon Box Uygulamasında kurumlar vergisi içinde özel bir oran belirlenmektedir. Bu çerçevede %25 yerine %9 oranında vergi uygulanmaktadır. Prensipde yenilikçi uygulaması olan herhangi bir firma için bahse konu uygulama mevcuttur. Bu uygulamada firmaların örneğin bir yazılım için Ar-Ge maaliyetlerinin ve sonuçta ortaya çıkan yenilikçi uygulamadan ne kadar kar ettiklerinin tespit edilmesi gerekmektedir.
- Hollanda'da Ar-Ge yapan uzmanların maaşından mahsup edilen kesintilerde (ücret vergisi ve bazı sosyal güvenlik katkıları) bir indirim sağlamaktadır. Bu, 350.000 Avro'ya kadar olan Ar-Ge harcamalarında ücret giderlerinin % 32'si kadar bir destek sağlamaktadır. Start-up firmaları için bu oran% 40'tır. 350.000 Avro'yu aşan harcamalarda destek oranı % 16'dır.
- 5 sene boyunca nadir hizmeti bulunan expatlar için ücretin %30'u tutarında ilave ödeme vergiden muaftır (%30 rulling out). Bu kuralda 2024 başı itibariyle kısıntıya gidilmiştir. Buna göre, %30 luk indirim 5 yıl içinde adım adım azaltılacaktır ve ilk 20 ay maaşın %30'u vergiden muaf olarak ödenebilecektir. Bundan sonraki 20 ay içinde maaşın %20'si, bundan sonraki 20 ay içinde ise maaşın %10'u vergiden muaf olarak ödenebilecektir.
- Hollanda'nın yasal temettü stopaj vergisi oranı % 15'tir. Bununla birlikte, vergi antlaşması ile korunan bir hissedara temettü dağıtımı yapıldığında vergi oranı düşürülür (genellikle % 5'e, hatta% 0'a düşürülür).
- Nitelikli AB ana şirketlerine ödenen temettüler, AB Ana Ortaklık Direktifine dayanan uygulama yasaları nedeniyle temettü vergisinden muaftır.

Hollanda'da mevcut teşviklerin tek elden incelenebileceği bağlantı adresi aşağıda sunulmaktadır:

<https://www.rvo.nl/subsidies-financiering>

C. HOLLANDA'DAKİ TÜRK YATIRIMLARI

Hollanda Türk yatırımcılar için de cazibe merkezlerinden biridir. **Hollanda Merkez Bankası verilerine göre**, 2023 yılı itibariyle stok olarak ülkemizden Hollanda'ya gelen doğrudan yabancı yatırım tutarı 18,9 milyar Avro seviyesinde gerçekleşmiştir. 2024 yılına ait veriler henüz yayımlanmamıştır. Türkiye tarafından Hollanda'da bulunan yatırımcılarımız ağırlıklı olarak bankacılık ve finans sektörlerinde faaliyet göstermektedirler. Buna ilaveten, enerji alanında faaliyet gösteren firmalarımızın son dönemde Hollanda pazarına yatırım yaptığı takip edilmektedir. Öte yandan, ambalaj ve paketlenme sektörü ile kimya sektöründe Türk yatırımları bulunmaktadır.

1. Önde Gelen Yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgilendirme

Hollanda Hükümeti 1990'ların başından itibaren kümelenme anlayışı içinde ülkenin bölgeleri itibariyle merkezler oluşturma stratejisi başlatmıştır. Bu kapsamda ulusal düzeyde işbirliği yapmak üzere 1994 yılında 12 bölgede idari yapılanmaya gidilmiş ve sonrasında uluslararası seviyede de bu işbirliğini sağlamak üzere ilave adımlar atılmıştır. Hollanda'da kümelenme esaslı politika ile politikalara fon sağlayan devletin artık kolaylaştırıcı veya moderatör rolünü üstlenmesi amaçlanmıştır. Böylece, rekabet gücünü ve inovasyon potansiyelini güçlendirmek amacıyla, devlet fonlama görevi yerine girişimcilere elverişli ve istikrarlı koşulların oluşturulmasına odaklanmıştır.

Bölgeler 1997 yılından itibaren endüstriler, bilimsel kuruluşlar, idari ve/veya yardımcı kurumlardan oluşan etkili bir network alt yapısının kurulmasını hedeflemiştir. 2000’li yıllardan itibaren söz konusu politikanın etkinliğinin artırılması için gayretler devam etmiş ve günümüzde dinamik bir inovasyon sisteminin yanı sıra işletmeler ve kamu araştırma organizasyonları arasında işbirliğinin güçlendirilmesine gayret gösterilmiştir. Ulusal düzeyde örgütlenen kurum ve kuruluşların yanı sıra kümelenme politikasına destek olan bölgesel düzeyde çok sayıda teknoloji merkezi, kalkınma ajansları ve sektörel kümeler (Gıda ve Sağlık Vadileri) bulunmaktadır.

Hollanda’da sektörel esaslı bir kümelenme politikası izlenmektedir. Bu kapsamda 2010 yılında tarımsal-gıda, bahçe bitkileri, yüksek teknoloji malzeme ve sistemler, enerji, lojistik, yaratıcı endüstri, yaşam bilimleri, kimyasallar ve su kaynakları öncelikli sektörler olarak belirlenmiş ve Hollanda hükümeti tarafından özel önem atfedilmiştir. Söz konusu sektörler çerçevesinde işletmeler, enstitüler ve devlet arasında işbirliğini içeren üçlü sarmal (triple helix) yaklaşımı benimsenmiş, ayrıca Hollanda hükümeti sektörlerle yönelik kendi önerileri yerine girişimcilerden ve araştırmacılardan gelen projelere yönelmiştir.

Hollanda’da endüstriyel aktivitenin çoğunlukla primer petrol ve kimya maddelerinden oluşan ithal girdilerin işlenmesinden oluştuğu görülmektedir. 1959 yılında bir doğal gaz alanının keşfedilmesiyle birlikte “petrol ve gaz ürünleri” GSYİH’ya en büyük katkıyı ve ihracata en büyük ikinci katkıyı yapan kümelenme sektörü olmuştur. Bu sektörün en büyük alt kümesi olan petrolün işlenmesi ise dünyada dördüncü büyük olma özelliğine sahiptir. Tarihsel önemi olan tarım sektörü, ülke ekonomisinde en büyük ihracat kümelenmesi konumundadır.

Kümelenmelerin çoğunluğu ülkenin batı ve güney bölgelerinde yer almaktadır. Batı bölgesinde IT, gıda ve taşımacılık sektörlerinde, güneyde ise mali hizmetler, eğitim, inşaat, spor, petrol ve mücevher sektörleri ağırlıktadır. Bunlarda en çok istihdam sağlayan ilk 5 sektör iş ve mali hizmetler, inşaat, taşımacılık ve lojistik ile eğitim ve bilgi geliştirmedir. Coğrafi olarak bakıldığında söz konusu sektörlerdeki istihdamın Güney Hollanda (Rotterdam)’da kuzeye göre daha yoğun olduğu görülmektedir.

Bu kapsamda, yabancı yatırımların sanayi bakımından madencilik ve kimyasallar (petrol işlemeye yönelik faaliyet alanları) ile yiyecek-içecek alanına yoğunlaştığı, hizmetler tarafında ise bankacılık ve sigortacılık ile ticari hizmetler ve bilgi-iletişim sektörlerinde yabancı yatırım hareketliliğinin yüksek olduğu görülmektedir.

Bu çerçevede, içerisinde Hollanda Bankacılık sektöründe Demirhalk Bank, Garanti International, Fiba grubuna bağlı Credit Europe Bank, Yapı Kredi Nederland, İş Bankası, Anadolu Bank faaliyet gösteren bankalar olarak yer almaktadır. Şube bankacılığı yürütmeyen bahsekonu bankaların temelde Hollanda ile iş yapan Türk semayeli şirketlerimizin işlemleri ile iştigal ettikleri görülmektedir. Kimya sektöründe ise Rotterdam Limanı’nda üretim faaliyeti gösteren Organik Kimya firması bulunmaktadır. Firma temelde kaplama, inşaat, yapıştırıcılar gibi alanlara yönelik üretim yürütmektedir. Ambalaj ve paketleme sektöründe öne çıkan türk yatırımı ise Sarten Ambalaj San. ve Tic. A.Ş. firmasına aittir. Sarten Ambalaj, endüstriyel ürünlerden boya, gıda ve kozmetik sektörlerine kadar metal ve plastik ambalaj üretmektedir.

Türkiye’den Hollanda’ya yapılan yatırımların sektörel olarak büyük bir çoğunluğunun finans ve sigorta faaliyetleri alanında yoğunlaştığı görülmektedir. Bankalar dışında, Beko gibi dünya çapındaki markalarımızın yanı sıra nispeten küçük ama önemli potansiyele sahip şirketlerimizin de Hollanda’da yatırımları bulunmaktadır. Sayısı 200’den fazla olan şirketimizin yatırımları ile Hollanda, Türkiye’nin en çok yatırım gerçekleştirdiği ülke konumunda olup, 2023 yılı itibarıyla toplam yatırımların yaklaşık %40’ına sahiptir.

2. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Türk yatırımcıları tarafından zaman zaman Hollanda bankalarında hesap açma ile ilgili problemler yaşanabilmektedir. Sürecin şeffaf bir şekilde yakından takip edilmesi elzemdir. Bu konu her seviyede temasta Hollanda resmi makamlarına iletilmektedir. Bankaların kurumsal hesap açılmasına ilişkin takip ettiği süreçlerle ilgili net bilgilerin bulunmaması, “Müşterini tanı” sürecindeki uygulamaların bankalarda farklı kriterlerle (sürdürülebilirlik, kurumsal sosyal sorumluluk, ESG kriterleri vs.) ele alınabilmesi, başvuru sahibi firmaların ekonomik ve ticari faaliyetlerde bulunduğu üçüncü taraflarla ilgili olabilecek bilgilerin toplanması ve bu bilgilerin değerlendirmeler açısından muhtemel sonuçlarının hesap açmadaki etkilerinin problemin kaynağında yer aldığı düşünülmektedir.

Yatırım yaparken, Hollanda’nın resmi kurum ve kuruluşları vasıtasıyla (NFIA, RVO vb.) teşvik mekanizmalarının detaylı olarak incelenmesi ve yerel pazarın dinamiklerine uygun olarak stratejiler geliştirilmesi önem arz etmektedir.

D. HOLLANDA’DAKİ DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI (Doğrudan Yabancı Yatırım Verileri)

Hollanda dış ticarete olduğu gibi yatırımlar açısından da Lüksemburg ile birlikte Avrupa’da merkez konumundadır. Hollanda Merkez Bankası verilerine göre Hollanda’nın doğrudan yabancı yatırım partnerleri aşağıdaki tabloda kaydedilmektedir. (2024 verileri henüz Hollanda Merkez Bankası (DNB) tarafından yayınlanmamıştır.)

Ülke	Özel Amaçlı İşletmeler (SPE)	2022 (Milyon Avro)	2023 (Milyon Avro)
Cezayir	SPE Hariç	268	366
	SPE Dahil	238	302
Arjantin	SPE Hariç	707	793
	SPE Dahil	2.571	2.344
Avustralya	SPE Hariç	-4.059	772
	SPE Dahil	0	0
Belçika	SPE Hariç	168.130	159.834
	SPE Dahil	174.447	162.395
Brezilya	SPE Hariç	-20.461	-15.124
	SPE Dahil	-30.731	-20.510
Bulgaristan	SPE Hariç	265	250
	SPE Dahil	622	660
Kanada	SPE Hariç	15.050	12.310
	SPE Dahil	53.656	54.504
Şili	SPE Hariç	444	184
	SPE Dahil	-1.954	-1.047
Çin	SPE Hariç	1.235	3.720
	SPE Dahil	11.101	13.300
Kolombiya	SPE Hariç	-60	-137
	SPE Dahil	-161	-723
Kosta Rika	SPE Hariç	253	260

	SPE Dahil	399	319
Kıbrıs	SPE Hariç	1.469	816
	SPE Dahil	16.421	12.695
Danimarka	SPE Hariç	6.870	6.735
	SPE Dahil	4.762	2.971
Almanya	SPE Hariç	232.815	236.622
	SPE Dahil	271.823	276.581
Mısır	SPE Hariç	2.108	1.579
	SPE Dahil	0	0
Estonya	SPE Hariç	202	220
	SPE Dahil	619	722
Filipinler	SPE Hariç	367	421
	SPE Dahil	1.485	0
Finlandiya	SPE Hariç	18.693	5.588
	SPE Dahil	19.794	7.129
Fransa	SPE Hariç	112.025	121.636
	SPE Dahil	140.288	144.509
Yunanistan	SPE Hariç	526	577
	SPE Dahil	1.705	1.589
Macaristan	SPE Hariç	11.081	8.203
	SPE Dahil	12.535	9.797
Hindistan	SPE Hariç	2.839	3.275
	SPE Dahil	6.298	7.084
İrlanda	SPE Hariç	82.291	81.962
	SPE Dahil	79.138	83.282
İtalya	SPE Hariç	70.252	68.975
	SPE Dahil	39.999	41.885
Japonya	SPE Hariç	71.465	71.808
	SPE Dahil	89.959	84.536
Malezya	SPE Hariç	1.205	1.541
	SPE Dahil	12.615	13.363
Meksika	SPE Hariç	15.779	11.136
	SPE Dahil	20.467	14.260
Yeni Zelanda	SPE Hariç	273	0
	SPE Dahil	0	0
Nijerya	SPE Hariç	1.387	2.221
	SPE Dahil	0	0
Norveç	SPE Hariç	11.762	12.929
	SPE Dahil	11.586	13.157
Polonya	SPE Hariç	1.751	1.276
	SPE Dahil	-19	-422
Portekiz	SPE Hariç	617	847

	SPE Dahil	11.110	14.570
Rusya	SPE Hariç	6.596	6.308
	SPE Dahil	11.208	0
Suudi Arabistan	SPE Hariç	35.925	45.339
	SPE Dahil	36.680	45.716
Singapur	SPE Hariç	48.288	56.494
	SPE Dahil	136.975	177.056
Güney Kore	SPE Hariç	2.382	2.234
	SPE Dahil	5.127	4.227
İspanya	SPE Hariç	18.614	15.219
	SPE Dahil	-642	-13.150
İsviçre	SPE Hariç	64.026	67.540
	SPE Dahil	92.739	95.415
Türkiye	SPE Hariç	2.751	1.721
	SPE Dahil	19.759	-
ABD	SPE Hariç	563.535	539.962
	SPE Dahil	963.868	826.628
TOPLAM	SPE Hariç	2.216.487	2.075.144
	SPE Dahil	1.549.666	1.536.412

Kaynak: Hollanda Merkez Bankası (DNB)

E. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

1. Faydalı Linkler

Hollanda Ticaret Odası:
<https://www.kvk.nl/english/>

Hollanda'da işe başlama ile ilgili bilgiler için:
<https://business.gov.nl/starting-your-business/checklists-for-starting-a-business/>
[Startup and scale-up support | RVO.nl](#)
[Netherlands Point of Entry](#)

Hollanda Yabancı Yatırım Ajansı için:
<https://investinholland.com/economic-overview/at-a-glance/>

Teşvik uygulamaları:
<https://investinholland.com/why-invest/incentives-taxes/>
<https://www.rvo.nl/subsidies-financiering>

2. Ulaşılabilecek Hukuki& Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler

Hollanda'da faaliyet gösteren avukatların listesine ulaşılacağı düşünülen Hollanda Barosu'nun iletişim bilgileri aşağıda yer almaktadır.

Hollanda Barosu
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag

Tel: +31-70 335 35 35

E-mail: info@advocatenorde.nl

<https://www.advocatenorde.nl/english>

<https://www.advocatenorde.nl/vind-een-advocaat>

Söz konusu web sayfasında yer alan aşağıdaki adres bağlantısından ise arama kriterleri verilmek suretiyle ilgili alandaki avukatlar listesine erişim sağlanabilmektedir.

<https://zoekeenadvocaat.advocatenorde.nl/>